

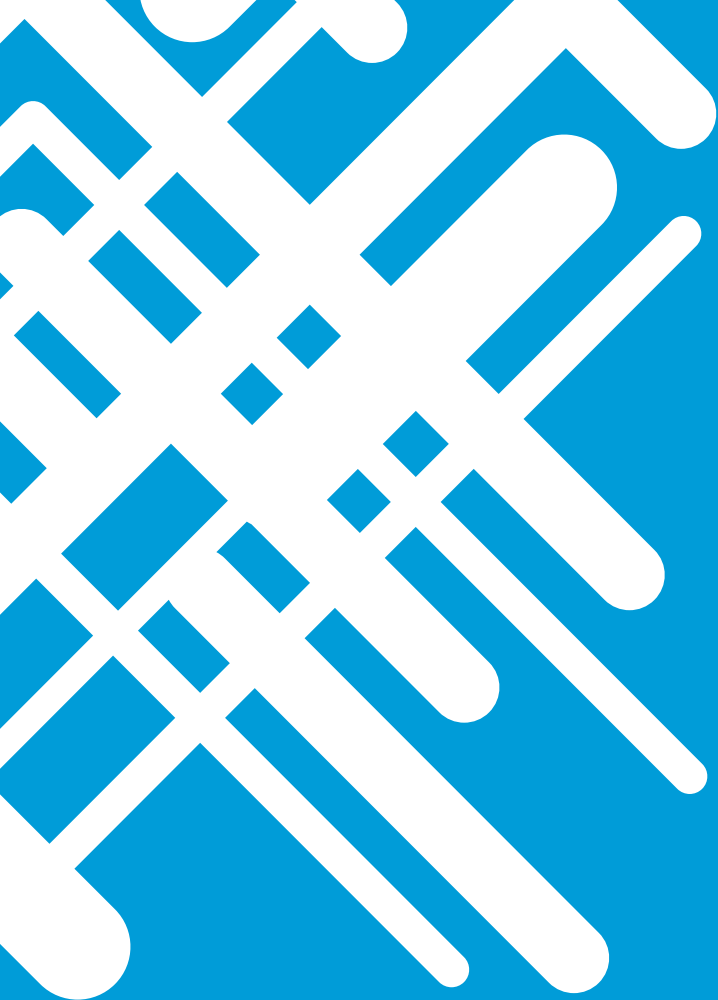

**TRANSPORT
STYRELSEN**

Undantag från kravet att uppfylla kör- och vilotidsregler

Regler och vägledning november 2010

Denna broschyr innehåller

Undantag från kravet att uppfylla kör- och vilotidsreglerna och därmed också krav att använda godkänd färdskrivare för fordon eller fordonskombinationer över 3,5 ton.

Läs även broschyren "Kör- och vilotider – regler och vägledning". Du kan beställa broschyren via www.yrkestrafiken.se

©Transportstyrelsen

Förord

Att köra och äga ett fordon registrerat som lastbil med totalvikt över 3,5 ton, eller en buss oavsett totalvikt, kräver att man har mera ingående kunskaper om kör- och vilotidsreglerna för att kunna förstå när färdskrivare måste användas. Dessa regler kan upplevas som komplicerade och det finns många olika typer av fordon, eller verksamheter där fordonen används, som är undantagna från kör- och vilotidsområdet. Vissa undantag gäller för samtliga medlemsländer samt EES-länderna Island, Liechtenstein och Norge, vissa andra enbart nationellt i Sverige. Denna broschyr ska på ett kortfattat sätt beskriva villkoren för undantag.

De fullständiga författningstexterna, Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 561/2006, Rådets förordning (EEG) nr 3821/85, Förordning (2004:865) om kör- och vilotider och färdskrivare med mera, samt Transportstyrelsens promemoria som mer ingående beskriver regelverket finns att läsa på www.yrkestrafiken.se.

Varför har vi regler för kör- och vilotid för tyngre fordon?

Alla som arbetar med vägtransporter ska ha goda arbetsförhållanden. De ska ha rätt till regelbunden vila och de ska aldrig behöva köra orimligt långa arbetspass.

Reglerna har tre huvudsyften:

- De ska säkerställa en sund konkurrens mellan aktörerna i vägtransportsektorn.
- De ska ge förarna en god social situation.
- De ska bidra till en god trafiksäkerhet.

Övergripande grundregler

Av de två EG-förordningarna 561/2006 och 3821/85 framgår att kör- och vilotidsreglerna, och därmed kravet att använda en godkänd färdskrivare, gäller för vägtransporter av gods, om fordonens högsta vikt (totalvikt som finns angiven i registreringsbeviset) inklusive släpvagn eller påhängsvagn, överstiger 3,5 ton, eller passagerare med fordon som är konstruerade eller permanent inrättade för transport av mer än nio personer, inbegripet föraren, och avsedda för detta ändamål.

Observera att detta gäller oavsett om man kör yrkesmässigt (tillståndspliktigt), i sin förvärvsverksamhet (annan trafik än tillståndspliktig) eller privat.

Dessa regler tillämpas, oberoende av fordonets registreringsland, på vägtransporter som utförs inom gemenskapen eller mellan gemenskapen, Schweiz och EES-länderna Island, Liechtenstein och Norge.

Definitioner

- a) Vägtransport All körning helt eller delvis på en för allmän trafik uppläten väg med ett lastat eller olastat fordon som används för transport av personer eller gods.
- b) Fordon Motorfordon, dragfordon, släpvagn och påhängsvagn eller en kombination av dessa fordon enligt följande definitioner:
- **motorfordon:** fordon som kör på väg av egen kraft, och som normalt används för transport av personer eller gods.
 - **dragfordon:** fordon som kör på väg av egen kraft, och som är speciellt konstruerat för att dra, skjuta eller på annat sätt förflytta släpvagnar, påhängsvagnar, anordningar eller maskiner.
 - **släpvagn:** fordon konstruerat för att kopplas till motor- eller dragfordon.
 - **påhängsvagn:** släpvagn utan framdel, kopplad på sådant sätt att en avsevärd del av dess egen vikt och lastens vikt bärs av motor- eller dragfordonet.

Observera att alla undantag från kör- och vilotidsreglerna som beskrivs i denna broschyr, ”ska tolkas mycket restriktivt” enligt flertalet uttalanden av EG-domstolen.

Undantag från kravet att uppfylla kör- och vilotidsreglerna och därmed också krav att använda godkänd färdskrivare.

Speciellt för fordon från 3,5 ton till 7,5 ton gäller följande.

För fordon i detta viktsegment är det avgörande om transporten betraktas som kommersiell eller inte. Transporten betraktas som kommersiell när föraren framför fordonet i sin förvärvsverksamhet, oavsett om detta sker i tillståndspliktig trafik, så kallad yrkesmässig trafik, eller inte.

Transport med ett fordon i detta viktsegment som inte är en del i förarens förvärvsverksamhet utan sker på förarens lediga fritid, anses inte vara kommersiell.

Är transporten **kommersiell** omfattas den av kör- och vilotidsreglerna och krav på att använda godkänd färdskrivare.

Är transporten **inte kommersiell** omfattas den inte av kör- och vilotidsreglerna och därmed kravet att använda färdskrivaren.

Fordonets ägarförhållande har ingen betydelse för om transporten är kommersiell eller inte.

För fordon med totalvikt mellan 3,5 och 7,5 ton som framförs i kommersiell trafik, och fordon eller fordonskombinationer över 7,5 ton, (oavsett om transporten är kommersiell eller inte) gäller speciella villkor för undantag, beroende på olika fordons-typer och verksamhet där fordonet används.

Följande undantag a) – i) gäller i samtliga medlemsstater samt EES-länderna.

a) fordon som används för persontransporter i linjetrafik, om linjens längd inte överstiger 50 kilometer.

Linjens längd räknas som tillryggalagd vägsträcka. Linjens längd räknas mellan första och sista hållplats. För ringlinje räknas hela sträckan från utgångspunkten och tillbaka till utgångspunkten. Om samma linjenummer har varierande körsträcka för olika turer, räknas linjelängden för den längsta körsträckan som linjens längd. Byte av chaufför och/eller längre uppehåll räknas inte som att en ny linje påbörjas.

b) fordon vars högsta tillåtna hastighet inte överstiger 40 kilometer i timmen.

Undantaget omfattar fordon och fordonskombinationer som får framföras med en högsta tillåtna hastighet av 40 km/tim.

c) fordon som ägs eller hyrs, utan förare, av försvarsmakten, räddningstjänsten, brandförsvaret och styrkor som är ansvariga för upprätthållande av allmän ordning, om transporten utförs till följd av de uppgifter som ålagts dessa yrkeskårer och genomförs under deras kontroll.

Undantaget gäller både egna och inlånade fordon i dessa situationer och observera att det gäller fordon som hyrs **utan** förare.

d) fordon som används i nödsituationer eller räddningsarbete, inbegripet fordon som används för icke-kommersiella transporter av humanitärt bistånd.

Undantaget är generelltt för alla fordon när de brukas i samband med katastrofer eller räddningsoperationer. Fordonen behöver således inte vara specialutrustade för ändamålet. Transporter i samband med humanitärt bistånd måste vara icke-kommersiella.

e) specialfordon som används för sjukvårdsändamål.

Undantaget är knutet till att fordonet är specialutrustat, det vill säga ambulanser, djurambulanser, blodbussar, skärmbildsbussar och andra specialfordon som används i samband med medicinsk behandling. Transport av sjuka, till eller från vårdinrättning, som inte innefattar något vårdmoment, som till exempel sjuktransporter omfattas inte av undantaget.

f) specialfordon för bärgning som används inom en radie av 100 kilometer från den ort där fordonet är stationerat.

Undantaget gäller fordon som speciellt utrustats för fordonsbärgning (karosserikod 76 eller 91). Sådana specialutrustade fordon kan även vara utrustade med lastutrymme där det är möjligt att placera och transportera gods. Observera att undantaget är knutet till fordonets konstruktion och inte till dess användningssätt.

g) fordon som provas på väg i samband med tekniskt utvecklingsarbete, reparation eller underhåll och nya eller ombyggda fordon som ännu inte tagits i drift.

Texten måste läsas som två separata stycken. Det första stycket "Fordon som provas på väg i samband med tekniskt utvecklingsarbete, reparation eller underhåll" avser enbart provning i samband med ovanstående, och det andra stycket "nya eller ombyggda fordon som ännu inte tagits i drift" avser fordon som ännu inte tagits i bruk.

Ett fordon är att betrakta som taget i bruk då beställaren/brukaren övertar fordonet driftfärdigt från försäljningsställe/ombyggnadsplats. Ett fordon som enbart brukas i demonstrationssyfte, lastat eller olastat, eller lånas ut i kunds transportverksamhet ska anses ha tagits i drift. Detta oavsett registreringen vid tillfället eller om fordonet framförts med saluvagnsskylt så kallad "grön skylt".

h) fordon eller en kombination av fordon med en högsta tillåtna vikt som inte överstiger 7,5 ton, vilka används för icke-kommersiella transporter av gods.

Det är två villkor som måste vara uppfyllda för undantaget, nämligen **icke kommersiellt** och **maximalt 7,5 tons högsta tillåtna vikt för fordonet eller fordonskombinationen**.

Icke kommersiellt betyder att ingen ersättning utgår för transporten vare sig direkt eller indirekt via den verksamhet som föranleder transporten. Fordonets ägarförhållande har ingen betydelse för om transporten är kommersiell eller inte. Enligt Rådsförordningarna torde alla kommersiella transporter jämföras med transporter i anslutning till förvärvsverksamhet.

Maximalt 7,5 tons högsta vikt för fordonet eller fordonskombinationen. Med begreppet fordonets högsta vikt avses fordons totalvikt. I en fordonskombination är det den sammanlagda totalvikten för de sammankopplade fordonen

fortsättning h)

som är avgörande för om transporten ska omfattas av kör- och vilotidsreglerna och därmed kravet på färdskrivare. Detta gäller även om fordonet/fordonen för tillfället är olastat.

i) kommersiella fordon som betraktas som **veteranfor**don enligt lagstiftningen i den medlemsstat där de körs och används för icke-kommersiell transport av personer eller gods.

Att observera att det kan skilja mellan klassningen av "veteranfor

don" mellan länderna. I Sverige är gränsen 30 år eller äldre för klassning som veteranfor

don.

Förutom ovanstående undantag finns nationella undantag, som gäller på svenskt territorium enligt nedanstående förutsättningar. Samma generella regler om transporten är kommersiell eller inte, gäller även här.

1. Fordon som används eller hyrs utan förare av jordbruks-, trädgårds-, skogs-, uppfödning- eller fiskeriföretag för gods-transporter inom ramen för företagets egen verksamhet inom en radie av högst 100 kilometer från den plats där företaget är beläget.

Med företag enligt denna punkt menas ej företag inom förädling, distribution, service eller liknande. Undantaget gäller all användning av egna, eller fordon som hyrts utan förare, från och till primärproducentens företag inom en radie av högst 100 kilometer från den plats där företaget är beläget.

2. Jordbruks- och skogsbrukstraktorer som används i jordbruks- och skogsbruksverksamhet, inom en radie av högst 100 kilometer från den plats där företaget som äger, hyr eller leasar fordonet är beläget.

3. Fordon eller en kombination av fordon med en högsta tillåten vikt som inte överstiger 7,5 ton och som inom en radie av 50 kilometer från den plats där företaget är beläget transporterar material, utrustning eller maskiner som föraren använder i sitt arbete, förutsatt att körningen av fordonet inte utgör förarens huvudsakliga uppgift.

Undantaget är knutet till transport av verktyg, maskiner och utrustning som föraren använder i sitt arbete, till exempel snickare, rörmokare, glasmästare eller däckreparatör. Undantaget gäller därför inte om en person exempelvis är anställd i en firma som snickare och som på väg till sin egen arbetsplats levererar material, utrustning eller maskiner vid en annan arbetsplats än sin egen.

4. Fordon som uteslutande används på öar med en areal av högst 2 300 kvadratkilometer, och som inte är förenad med landet i övrigt med broar, vadställen eller tunnlar öppna för motorfordon.

Som en jämförelse kan nämnas att Gotland är 2 994 km² och är därmed för stor samt att Öland är 1 347 km² men har broförbindelse. Dessa öar omfattas därmed inte av undantaget. Observera att fordonet endast kan användas på ön, väljer man att lämna ön faller undantaget och man ska därmed uppfylla kör- och vilotidsbestämmelserna i sin helhet.

5. Fordon som används för övningskörning och förarprov för erhållande av körkort eller yrkeskompetensbevis, förutsatt att fordonet inte används för kommersiell transport av gods eller passagerare.

Undantaget gäller endast övningskörning och förarprov för erhållande av körkort eller yrkeskompetensbevis och förutsätter att det inte handlar om en kommersiell transport.

Undantaget gäller exempelvis inte vid praktikplats på en arbetsplats genom gymnasieskolans försorg och övningskörning med kommersiell transport, vilket innebär att föraren och även handledaren, omfattas av kör- och vilotidsreglerna och måste använda förarkort eller diagramblad i färdskrivaren i vanlig ordning.

6. Fordon som används i samband med underhåll av:

- Avlopp
- Översvämningsskydd
- Vatten- gas- och elanläggningar
- Underhåll & kontroll av vägar
- Insamling och bortskaffande av hushållsavfall
- Telekommunikations tjänster
- Radio- och TV-sändningar och pejling efter radio- och TV-sändare eller mottagare

Generellt för undantagen under punkt 6 gäller, förutom att de enligt flertalet uttalanden från EG-domstolen ska tolkas mycket restriktivt, att transporten sker under en kortare sträcka, inom ramen för en allmän tjänst av allmänintresse vilken utförs av offentliga organ eller privata företag som står under det förstnämndas kontroll. Begreppet kort sträcka är ännu otolkat, men i flertalet prejudicerande domar på EG-nivå har beskrivits ett maximalt arbetsområde på 50-kilometers radie från fordonets uppställningsplats, vilket kan ses som ett riktmärke.

De närmare omständigheterna som gäller för undantagen under pos. 6 finns att läsa i den promemoria om kör- och vilotider som är publicerad på www.yrkestrafiken.se.

7. Fordon med mellan 10 och 17 sittplatser vilka uteslutande används för icke-kommersiell persontransport.

Undantaget är knutet till att fordonet uteslutande används till icke-kommersiella transporter. Då en förare som i sin förvärvsverksamhet framför ett fordon enligt ovan, likställs detta med att transporten är kommersiell.

8. Fordon som används för uppsamling av mjölk från bondgårdar och för återlämning till bondgårdar av mjölkbehållare eller mjölkprodukter avsedda för djurfoder.

Undantaget gäller de fordon som hämtar mjölken på, eller levererar returvaror till gård. Det saknar betydelse om det som transporteras hämtas från kylrum eller medtas i flaskor, container eller dylikt. Motsvarande gäller vid återtransport av mjölkkärl och mjölkprodukter för utfodring av djur.

9. Fordon som används för transport av djuravfall eller djurkadaver, som inte är avsedda för människoföda.

Märk att restprodukter av djur som kan användas för vidareförädling, till exempel hudar, inte räknas som avfall eller kadaver och omfattas därmed inte av undantaget.

10. Fordon som används för transport av levande djur från bondgårdar till lokala marknader och omvänt eller från marknader till lokala slakterier inom en radie på 50 kilometer.

Undantaget gäller inte transport från bondgård till slakteri.

11. Specialfordon som transporterar cirkus- och nöjesfältsutrustning.

Ett fordon eller en fordonskombination där någon av de ingående fordonsenheterna har en specialanpassning som krävs för cirkus och nöjesfältsutrustning, räknas hela fordonskombinationen som specialfordon. Ett fordon som inte har någon form av specialanpassning exempelvis en dragbil med vändskiva, kan därmed inte omfattas av undantaget. Undantaget är inte knutet till ägarförhållandet.

Transportstyrelsen

Transportstyrelsen arbetar för att uppnå god tillgänglighet, hög kvalitet, säkra och miljöanpassade transporter inom järnväg, luftfart, sjöfart och väg. Vi har det samlade ansvaret för att ta fram regler och se till att myndigheter, företag, organisationer och medborgare följer dem.

Telefon 0771-503 503
www.transportstyrelsen.se